

Studi in Onore di Francesco Gabrieli nel suo Ottantesimo Compleanno (Doğumunun sekseninci yılında Francesco Gabrieli'ye armağan edilen araştırmalar), Roma 1984, 2 cilt. Toplam 850 sayfa Yayınlayan: Università di Roma "La Sapienza" Dipartimento di Studi Orientali. 120.000 lired.

Doğubilim araştırmalarında seçkin bir yeri bulunan sayın profesör F. Gabrieli'ye doğumunun 60. yılında armağan edilen bir ciltten sonra, bu kere sekseninci yılını başarıyla sürdürdüğü için sevenleri tarafından iki ciltlik bir armağan eser hazırlanmıştır. İlerlemiş yaşına meydan okuyarak faal bir bilim adamı olarak saygınlık yaratan sayın Gabrieli, alanının tam anlamıyla bir *doyen* dir. Daha da uzun yıllar bu ünvanı hiç kimseye kaptırmayacak bir karakter ve beceriye sahiptir. Roma'da bulunan dünyanın en eski faal bilimsel kurumlarından Accademia Nazionale dei Lincei'ye başkan atanması da, yarattığı müstesna havanın bir uzantısıdır.

Makalelerin toplanmasında baş rolü oynayan R. Traini tarafından kaleme alınan sunuş yazısından sonra 1964-1983 yılları arasındaki yazılarının bir kaynakçası yapılmıştır (s. VIII-XIX). Bunun bile tam olmadığı ve birçok ansiklopedi maddesinin konmadığı ve ayrıca günlük gazetelere verdiklerinin derlenmesinin zor olduğu da itiraf edilmiş. Kaynakçada dikkati çeken tarafım, salt bir mütehasıs olması yanında değişik edebiyat alanında ve ayrıca büyük İtalyan şairi Dante Alighieri üzerinde de araştırma yapacak kadar geniş bir erüdüsyonan sahip olduğunun ortaya çıkmasıdır. Alanında çıkan yayınlardan hemen haberdar edilen sayın Gabrieli bunların büyük bir kısmı hakkında da eleştiri ve tanıtma yazıları da kaleme almıştır.

Böyle devasa bir armağan kitabında Türk tarih ve kültürünü yakından ilgilendiren araştırmalar da bulunmaktadır. Bunlara sırası ile göz atacak olursak:

A. Bausani, "Le coste della penisola salentina nel portolano di Piri Reis" (s. 53-59) [Piri Reis'in Kitâb-ı Bahriyesine göre Salento yarımadasının kıyıları]. Bilim dünyasında bir İranist olarak tanınan Bausani dilimizi bilir. Tanınmış denizcimiz üzerine bir süreden beri sürdürdüğü çalışmalarını şimdi kısa bir çalışma ile sürdürüyor. Fotokopisini de koyduğu yöne ile ilgili bilgilerin çevirisini veriyor.

Salvatore Bono, "Manodopera servile musulmana per lavori pubblici in Italia (sec. XVI-XIX)" (s. 85-93) [İtalya'da kamu hizmetleri için kullanılan müslüman işçiler (onaltıncı ilâ ondokuzuncu yüzyıllar)].Yıllardan beri İtalya'daki Müslüman tutsaklar üzerine çalışan araştırmacı bu kez andığı yüzyıllarda bazı yapı işlerinde çalıştırılan Türk tutsaklar hakkında bilgi vermekte. Zorla dinleri değiştirilen kişiler ile parasını verip de ayrılanlar üzerinde de durulmuştur.

Giorgio Raimondo Cardona, "Una ottova in turco nel Ciriffo Calvaneo di Luca Pulci" (s. 163-171). [Luca Pulci'nin C. Calvaneo adlı eserinde bulunan Türkçe bir sekizlik] İtalya'da basılan kitaplar ve broşürler içinde bazan umulmadık Türkçe ibareler bulunur. Yıllardan beri bu konu üzerinde çalışan araştırmacı 1485 yılında

basılan bir inkunabil içinde bulunan dizeleri incelemekte ve kendi diline bir çevirisini sunmaktadır. Bu tarz eserlerin de üzerinde duran araştırmacı dilimizin etkinliği üzerinde yararlı bir çalışma meydana getirmiştir.

Aldo Gallotta, “I manoscritti turchi della Biblioteca Reale di Torino” (s. 349-372) [Torino’daki Kraliyet Kitaplığında bulunan Türkçe yazmalar] İtalya’da bulunan Türkçe elyazmaların bir envanterini meydana getirmeğe girişen sayın Gallotta, şimdi Torino’da bulunan yazmaları bilim dünyasına sunuyor. Geçen yüzyılda R. Tecco adında kültürümüze merak saran bir diplomat tarafından temel atılan bu malzemenin bilimsel bir tavsifinin yararı üzerinde fazla durmak gereksizdir. Bu global çalışmanın bir an önce bitmesi temennisi ile yetiniyorum.

Mario Grignaschi, “L’Impero Ottomano e le minoranze religiose” (s. 411-422) [Osmanlı İmparatorluğu ve azınlık cemaatler]. Bu konuda daha önce kıymetli fetvaların yayınına gerçekleştiren sayın profesör Türk din toleransının azınlık cemaatlerini nasıl bir güvence altında tuttuğunu göstermektedir.

Anna Masala, “I semai kahveleri a Istanbul” (s. 487-501). [İstanbul’daki semai kahveleri] İstanbul yaşamında hoş bir yeri bulunan kahveleri üzerine bir araştırmadır.

Doğrudan Türk dünyasının ilgilendiren bu araştırmalar dışında yöntem bakımından değerli sayılacak araştırmaların sayısı epey fazladır. Bunların böyle değerli bir kişiye armağan edilmesi, eserin değerini yükseltmekte ve Gabrieli’nin alanında ne kadar büyük bir ad bıraktığını da ortaya koymaktadır. Faal yaşamını daha uzun yıllar sürdüreceğine inandığımız sayın Gabrieli, adına çıkarılan bu armağan kitabı ile de eserleri yanında kitaplıkları dolduracaktır.

DOÇ. DR. MAHMUT H. ŞAKIROĞLU